

Jaarverslag Stichting Verleden in Zicht over 2025

Onderzoek De Winter

Na de teleurstelling over de beperkte toegang tot onze eigen dossiers in het Nationaal Archief in 2024, werd ook 2025 voor veel afgestanen een moeilijk jaar. De publicatie van het rapport van de Commissie De Winter voldeed niet aan de verwachtingen die in de voorafgaande jaren door het ministerie waren gewekt. Gedurende lange tijd werd ons voorgehouden dat dit rapport een belangrijke basis zou vormen voor herstelmaatregelen.

Bij bestudering van het rapport bleek echter dat de belangen en ervaringen van afgestanen en afstandsmoeders daarin slechts in beperkte mate zijn meegenomen. De aanbevelingen sluiten volgens ViZ onvoldoende aan bij de wensen en noden van de betrokkenen. Dit is des te teleurstellender omdat de Nationale Ombudsman herhaaldelijk heeft benadrukt dat herstelmaatregelen in overleg met belanghebbenden tot stand zouden moeten komen. Dat dit in dit onderzoek onvoldoende is gebeurd, ervaren wij als een gemiste kans.

Ontmoetingsdag

Op 10 mei kwamen meer dan 75 afgestanen bijeen bij Antropia in Zeist. De dag stond in het teken van ontmoeting, onderlinge uitwisseling en informatievoorziening. Er werd een toelichting gegeven op de activiteiten van ViZ en er was een lezing over DNA-onderzoek. De sfeer was betrokken en energiek. In 2026 zal rond mei opnieuw een Ontmoetingsdag worden georganiseerd. Informatie hierover wordt via de website en Facebook gedeeld.

De politiek

Tot en met 2024 ging ViZ ervan uit dat belangenbehartiging vooral via constructief overleg met ambtenaren kon plaatsvinden. In de praktijk bleek echter dat adviezen en inbreng van ervaringsdeskundigen niet altijd zichtbaar werden meegenomen in beleidsuitvoering. Dit patroon deed zich voor bij verschillende instanties, waaronder het Nationaal Archief, het ministerie van Justitie en Veiligheid, Fiom en de Commissie De Winter.

Met name bij de Commissie De Winter riep dit vragen op, omdat zij zich presenteerde als onafhankelijk. De nauwe afstemming met het ministerie en de formele inrichting van de commissie maken het volgens ViZ des te belangrijker om kritisch te blijven op de mate waarin ruimte is geboden aan de perspectieven van betrokkenen.

Om die reden heeft ViZ de inzet richting politiek en media geïntensiveerd en de samenwerking gezocht met De Nederlandse Afstandsmoeders (DNA) en Bureau Clara Wichmann (BCW). In de vaste commissie Justitie en Veiligheid kwamen afstand en adoptie regelmatig aan de orde. ViZ was hierbij betrokken en voerde voorafgaand overleg.

In tegenstelling tot de terughoudendheid die wij soms bij uitvoerende instanties ervaren, bleek er bij Kamerleden brede steun voor concrete verbeteringen. Moties over onder meer ongehinderde inzage in dossiers, het toevoegen van een verklaring door afstandsmoeders en erkenning van het aangedane leed werden met ruime meerderheden aangenomen. Aan het einde van het jaar vroeg een Kamerlid naar de voortgang; de staatssecretaris zegde een spoedige afhandeling toe.

De pers

De publicatie van het rapport van de Commissie De Winter leidde tot aanzienlijke media-aandacht voor ViZ. Kranten, radio en televisie benaderden de stichting voor toelichting. Bestuursleden en afgestanen deelden hun ervaringen in diverse media. Daarbij bleek steeds opnieuw dat journalisten en politici verrast zijn door zowel de persoonlijke verhalen als door de wijze waarop uitvoerende instanties met deze geschiedenis omgaan.

Excuses?

ViZ formuleerde negen kerneisen, waarvan de eerste is dat de regering expliciete en gemeente excuses aanbiedt aan afgestanen en afstandsmoeders. Over dit onderwerp vonden gesprekken plaats met twee staatssecretarissen, die zich in deze gesprekken betrokken en bereidwillig toonden.

De gesprekken met ambtelijke vertegenwoordigers verliepen moeizamer. Afspraken werden uitgesteld en de frequentie van overleg werd verminderd. Daarnaast werd in de gesprekken veelal gesproken over “erkenning”, terwijl ViZ benadrukt dat erkenning zonder het benoemen van eigen verantwoordelijkheid onvoldoende is. De Adoptiewet uit de jaren vijftig vormde immers het wettelijk kader waarbinnen veel leed is ontstaan. ViZ vraagt de regering dit expliciet te erkennen en daarvoor excuses aan te bieden.

Na de teleurstellende ervaringen rond dossierinzage en het onderzoek van de Commissie De Winter heeft ViZ in 2025 geconcludeerd dat officiële excuses onvermijdelijk zijn voor werkelijk herstel.

Activiteiten ViZ

In 2025 werd de podcast Afgestaan afgerond. In totaal produceerde ViZ 32 afleveringen, die gezamenlijk tienduizenden keren zijn beluisterd. De website werd vernieuwd en uitgebreid met een tijdslijn. Door de toegenomen media-aandacht nam het bezoek aan de website toe, evenals het aantal aanmeldingen voor de nieuwsbrief.

De Facebookpagina kende het drukste jaar tot nu toe. Via dit kanaal wordt de achterban uitvoerig geïnformeerd over gesprekken en ontwikkelingen. Regelmatig worden enquêtes gehouden om meningen en ervaringen van leden mee te nemen in het overleg met beleidsmakers.

Rechtszaken

ViZ hanteert de 4P-strategie: politiek, pers, partners en processen. Juridische procedures maken hier onderdeel van uit. In 2025 werd een rechtszaak tegen de Raad voor de Kinderbescherming gewonnen. De rechter oordeelde dat in het kader van de Wet open overheid ook conceptstukken moeten worden verstrekt. Daarnaast wordt gewerkt aan een volgende procedure, waarover later meer kan worden gemeld.

Partners

ViZ werkte intensief samen met DNA en BCW in gesprekken over excuses en herstel. Daarnaast werd samengewerkt met Aran, de stichting voor transnationaal geadopteerden, en Donorkinderen. In deze samenwerkingen blijken veel overeenkomsten, zoals het omgaan met historische misstanden en beperkte transparantie vanuit de overheid.

Hoe verder?

Terugkijkend kende 2025 zowel teleurstellingen als positieve ontwikkelingen. De groei van ViZ, de betrokkenheid van de achterban en de samenwerking met partners boden belangrijke steun. Politiek en pers tonen bereidheid om afgestanen en afstandsmoeders serieus te nemen. Tegelijkertijd blijven volledige inzage in dossiers, overdracht van archieven en officiële excuses nog uit.

ViZ zal de opgebouwde steun en samenwerking benutten om ook in 2026 te blijven aandringen op daadwerkelijke stappen. De gevraagde maatregelen zijn bescheiden, noodzakelijk en al lange tijd toegezegd. Daarom blijft ViZ zich inzetten voor volledige uitvoering van haar eisen.<<